

Guia Itinerari Formatiu Tipus

Aparell Digestiu (4 anys)

Autors: Dr. Ignasi Puig, Dra. Marta Teller y Dr. Marco A. Álvarez

Data revisió: febrer de 2024

Data següent revisió: 2026

Aprovació per la Comissió de Docència: 14 de febrer de 2024

[Pla de Formació de l'especialitat en Aparell Digestiu basat en la guia formativa aprovada per la Comissió Nacional corresponent, que serà d'aplicació a cada resident del servei de l'Aparell Digestiu, sens perjudici de ser adaptat al pla individual de formació de cada resident.]

Índex

Introducció	3
Objectius de la formació	5
Calendari de rotació	6
Objectius específics	8
Guàrdies	35
Activitats formatives	36
Activitat investigadora	43
Pla Individual de Formació	43

Introducció

Althaia, Xarxa Assistencial Universitària de Manresa FP, és una fundació privada sense ànim de lucre que dona servei integral a les persones a l'àmbit de la salut i social. Per emprendre aquest servei, Althaia disposa de diferents centres, tots gestionats sota la mateixa Direcció General.

La Unitat Docent de l'Aparell Digestiu d'Althaia està ubicada a l'Hospital Sant Joan de Déu de Manresa, que és el centre assistencial principal d'Althaia. Es tracta d'un hospital d'aguts de més de 400 llits, que dona servei a la sanitat pública.

El servei d'Aparell Digestiu està format per un cap de servei, un cap clínic i nou metges adjunts. Dins del servei, hi ha tres àrees de subespecialització amb planta d'hospitalització, hospital de dia i consultes diferenciades: Gastroenterologia, Hepatologia i Endoscòpia. Cada membre de l' *staff* pertany a una d' aquestes tres àrees i atén unes consultes monogràfiques d' una patologia concreta per tal de proporcionar al pacient més atenció subespecialitzada .

La Unitat d'Hospitalització té assignades fins a 20 llits. Dos metges adjunts del servei, un de l'àrea de gastroenterologia i un altre d'hepatologia, tenen la responsabilitat en el maneig diari dels pacients ingressats. La incorporació d'un metge resident en formació delegarà aquesta funció amb el suport d'un metge adjunt supervisor. El tipus de pacient que ingressa és variat i inclou procediments complexos diagnòstics, terapèutics, així com el maneig de complicacions dels tractaments, urgències i ingressos per a control de símptomes.

La Unitat Docent de l'Aparell Digestiu d'Althaia disposa de tres dispositius docents associats (DDA). El primer és per fer la rotació prevista d'un mes en atenció primària de salut: Àrees Bàsiques de Salut de Manresa 2, Manresa 4 i de Súria , tots pertanyents a la Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària Catalunya Central, del Institut Català de la Salut , Gerència Catalunya Central. El segon DDA és la Unitat de Patologia Funcional del Servei de l'Aparell Digestiu de l'Hospital Universitari General de Catalunya. Tot i això, recentment Althaia ha inaugurat la Unitat de Patologia Funcional amb l'adquisició dels dispositius per realitzar pHmetria i manometries. Així que és probable que en un futur breu no calgui el desplaçament del resident a un altre DDA. El tercer DDA és la Unitat de

Trasplantament Hepàtic de l'Hospital Universitari Bellvitge on realitzarà la rotació corresponent a l'últim any de residència.

Objectius de la formació

El període de formació de quatre anys s'organitza establint una sèrie de rotacions per les diferents unitats funcionals del servei o rotacions internes, que es combinen amb una sèrie de rotacions per altres serveis per adquirir la formació complementària necessària d'altres especialitats afins o íntimament relacionades amb Digestologia.

Les activitats que ha de desenvolupar el metge resident han d'incloure de manera equilibrada totes les àrees d'activitat assistencial (consultes externes, hospitalització, urgències, hospital de dia...).

El resident s'incorporarà amb responsabilitat progressiva en la realització de les diferents tasques de cadascuna d'aquestes àrees.

A més, el resident podrà fer el màster universitari de 4 anys (60 crèdits), destinat a residents d'Aparell Digestiu, organitzat per la Societat Catalana de Digestiu a través de la Universitat Oberta de Catalunya, i avalat pel CIBERehd . Aquest màster és online amb 2 trobades anuals de cap de setmana tipus “ meet the expert ”.

La unitat, amb els mitjans i recursos de què disposa actualment, està capacitada per impartir docència a un metge postgraduat a l'àmbit de l'Aparell Digestiu. S'assumeixen tots els objectius docents proposats per la Comissió Nacional d'Especialitats, segons l'Ordre SAS/2854/2009, de 9 d'octubre, per la qual s'aprova i es publica el programa formatiu de l'especialitat d'Aparell Digestiu.

Calendari de rotació

PRIMER ANY DE RESIDÈNCIA

Planta d'hospitalització de digestiu (Gastroenterologia i Hepatologia).....	1 mes	Althaia
Planta d'hospitalització de Medicina Interna.....	3 mesos	Althaia
Urgències.....	1 mes	Althaia
Unitat de Malalties Infeccioses.....	1 mes	Althaia
Medicina Familiar i Comunitària (Atenció Primària)..	1 mes	ICS Bages
Cirurgia General i Digestiva.....	2 mesos.....	Althaia
Unitat de Nutrició.	1 mes	Althaia
Anestesiologia	1 mes	Althaia
Consultes externes	11 mesos	Althaia
Guàrdies	11 mesos	Althaia

SEGON ANY DE RESIDÈNCIA

Unitat d'Endoscòpia Digestiva.....	2 mesos	Althaia
Planta d'hospitalització de digestiu (Gastroenterologia).....	4 mesos	Althaia
Planta d'hospitalització de digestiu (Hepatologia).....	4 mesos	Althaia
UCI i semicrítics	1 mes	Althaia
Consultes externes	11 mesos	Althaia
Guàrdies	11 mesos	Althaia

TERCER ANY DE RESIDÈNCIA

Radiologia	2 mesos	Althaia
Unitat d'Endoscòpia Digestiva.....	5 mesos	Althaia
Unitat d'Endoscòpia Digestiva (3 dies/setmana)	2 mesos	Althaia
Unitat de Patologia Funcional (2 dies/setmana).....	2 mesos	HUGC
Planta d'hospitalització de digestiu (Gastroenterologia)	2 mesos	Althaia
Consultes externes	11 mesos	Althaia
Guàrdies	11 mesos	Althaia

QUART ANY DE RESIDÈNCIA

Planta d'hospitalització de digestiu (Hepatologia).....	2 mesos	Althaia
Rotació opcional.	4 mesos	A triar
Unitat de Trasplantament Hepàtic	2 mesos	HUBellvitge
Endoscòpia avançada (2 dies/setmana)	3 mesos	Althaia
Hospital de Dia d'Hepatologia (3 dies/setmana)	1 mes	Althaia
Unitat de Malaltia Inflamatòria Intestinal (3 dies/ setmana) ..	2 mesos	Althaia
Consultes externes	11 mesos	Althaia
Guàrdies	11 mesos	Althaia

Objectius específics

Primer any de residència

Planta d'hospitalització de Digestiu (Gastroenterologia i Hepatologia) (1 mes)

Ubicació

Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Es tracta d'un període d'adaptació al servei de Digestiu i a l'Hospital. El resident d'Aparell Digestiu ha de:

- Conèixer i integrar-se al servei de digestiu, conèixer els circuits principals, així com projectes formatius o de recerca que es duen a terme al servei.
- Adquirir coneixements sobre les grans síndromes digestives, criteris diagnòstics, maneigs i tractaments.
- Realitzar correctament la història clínica i l'exploració física de qualsevol malalt amb patologia relacionada amb l'especialitat, plantejar-ne el diagnòstic diferencial, indicar les exploracions complementàries en els casos necessaris i establir el tractament més adequat.

Planta d'hospitalització de Medicina Interna (3 mesos)

Ubicació

Servei de Medicina Interna. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Aquesta rotació dotarà el resident de les eines necessàries per al coneixement i tractament de patologies agudes i cròniques que l'acompanyarà al llarg de tot el seu exercici

professional . Durant el període de rotació per Medicina Interna, el resident d'Aparell Digestiu ha de:

- Adquirir experiència en la realització d'una anamnesi completa per aparells i una exploració física general.
- Interpretar correctament les eines diagnòstiques bàsiques: els valors analítics, els exàmens radiològics bàsics (radiologia simple de tòrax i abdomen, TAC i RMN), l'ECG.
- Conèixer la indicació de proves diagnòstiques específiques de cada especialitat (proves de funció respiratòria, ecocardiograma, electroneurograma , endoscòpies...)
- Aprendre i realitzar (segons la situació) diversos processos diagnòstics invasius de l'especialitat (punció de líquid pleural, ascític, lumbar...)
- Realitzar una orientació diagnòstica i un tractament raonat de les patologies agudes i cròniques cardiocirculatòries, renals, endocrines, neurològiques, metabòliques, hematooncològiques i reumatològiques més prevalents.
- Aprendre el maneig clínic i el tractament de manera global de les principals patologies de medicina interna i la seva possible relació amb la patologia digestiva.
- Conèixer els principals fàrmacs utilitzats, així com la seva eficàcia, efectes adversos i possibles interaccions.
- Conèixer el procés de final de la vida dels pacients , així com les accions mèdiques possibles en aquest període (limitació de l'esforç terapèutic, futilitat de diversos tractaments...etc.).
- Presentació d'una sessió clínica al servei (revisió bibliogràfica, revisió crítica d'un article, etc.).

Per tal d'un millor aprofitament i organització de les rotacions de primer any, aquesta rotació s'ampliarà a 4 mesos i s'animarà el resident a fer la major part de les vacances durant aquest període, podent fer fins a una setmana de vacances a la resta de rotacions més curtes.

Urgències (1 mes)

Ubicació

Servei d'Urgències. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

- Adquirir la capacitat d'atendre el pacient adult que acudeix a urgències.
- Aprendre a diferenciar la patologia considerada com a emergència, de la urgència, de la qual es pot manejar de manera ambulatoria.
- Aprendre la valoració específica del pacient amb patologia tipus emergència/urgència: confecció d'una història clínica i exploració física específica del pacient amb patologia tipus urgència/emergència, conèixer els principals diagnòstics diferencials així com el tractament inicial d'aquestes patologies.
- Aprendre la indicació i la interpretació de RX tòrax, Rx abdominal, ECG, TAC, analítica i resta de proves complementàries del pacient amb patologia urgent.
- Conèixer indicacions, contraindicacions i complicacions de processos diagnòstics/terapèutics d'aquesta especialitat: desfibril·lació, intubació orotraqueal, col·locació de vies centrals, sondes, taponaments nasals...
- Conèixer i realitzar RCP bàsica i avançada.
- Conèixer els protocols de la Unitat d'Urgències.
- Presentar a la sessió clínica d'Urgències almenys 1 cas clínic.

Unitat de Malalties Infeccioses (1 mes)

Ubicació

Servei de Medicina Interna. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Adquirir competències i habilitats a:

- Epidemiologia de les malalties infeccioses (malalties virals (Herpesvirus : VHS, VVZ, CMV, VEB; Parvovirus B 19; Febres hemorràgiques; Virus Influenza), malalties bacterianes (estreptococs, estafilococs, altres grampositius, clostridium , clostridium , , espiroquetes, micobacteris), malalties per fongs (càndida, aspergillus, criptococo ...) malalties causades per protozous (amebiasi, paludisme, Leishmania), malalties degudes a helmints, febre d'origen desconegut, sèpsia)
- Principis bàsics en el diagnòstic (interpretació de serologies, cultius, PCRs ...) de les malalties infeccioses.
- Conèixer els tractaments de la patologia infecciosa de manera específica i racional (antibiòtics, antivirals, antifúngics,...).
- Conèixer les principals resistències antibiòtiques del nostre hospital/regió sanitària.
- Conèixer les principals infeccions per aparells: de les vies respiratòries superiors; pleuropulmonars i bronquials (pneumònia, empiema); del tracte urinari; intraabdominal; cardiovasculars (endocarditis, infeccions intravasculares); del sistema nerviós central; cutànies i dels teixits tous; gastrointestinals i intoxicacions alimentàries; òssies i articulars (artritis, osteomielitis i infecció protèsica); dels òrgans sexuals i de transmissió sexual.
- Aprendre el maneig de les infeccions en pacients trasplantats i immunodeprimits.

Medicina Familiar i Comunitària (Atenció Primària) (1 mes)

Ubicació

ABS Manresa 2, ABS Manresa 4 o ABS Súria.

Objectius específics

Pel que fa a l'Atenció Primària, i de conformitat amb allò previst a la Resolució de la Direcció General de Recursos Humans i Serveis Econòmics Pressupostaris del Ministeri de Sanitat i Consum, de 15 de juny de 2006, el programa formatiu de l' especialitat d'Aparell Digestiu haurà d'articular-se progressivament en els termes següents:

- Conèixer la forma de presentació de les malalties digestives a la població.

- Conèixer-ne la incidència.
- Aprendre a fer una anamnesi i exploració física en pacients amb patologia prevalent i no complexa.
- Discriminar quins pacients requereixen exploracions complementàries i l'adequació de les que cal sol·licitar.
- Reconèixer aquelles patologies que requereixen una derivació a nivells de complexitat i especialització superior.
- Introducció i pràctica en la prevenció de les malalties i la promoció de la salut.

Servei de Cirurgia General i Digestiva (2 mesos)

Ubicació

Servei de Cirurgia. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

A la planta d'hospitalització de Cirurgia Digestiva estan ingressats pacients amb maneig compartit entre Cirurgia i Aparell Digestiu, com ara la patologia biliopancreàtica litiàsica i l'hemorràgia digestiva. En la rotació per Cirurgia digestiva, el resident ha d'adquirir habilitats a:

- Conèixer el funcionament i assistir a procediments quirúrgics.
- Consolidar els coneixements sobre les indicacions, les contraindicacions i el curs postoperatori dels procediments quirúrgics habituals.
- Aprendre el diagnòstic, l'estatificació, la història natural, el maneig quirúrgic i el pronòstic de les neoplàsies digestives.
- Adquirir coneixements i habilitats en proctologia bàsica.
- Aprendre a valorar pacients amb patologia quirúrgica urgent.
- Aprendre el maneig conjunt dels pacients amb patologia biliopancreàtica i hemorràgia digestiva, la seva valoració, interpretació de proves diagnòstiques, necessitat de proves endoscòpiques i terapèutica.

- Acudir a comitès multidisciplinaris i aprendre a valorar l'opció quirúrgica en pacients amb patologia complexa o neoplàsica.

Unitat de Nutrició (1 mes)

Ubicació

Unitat de Nutrició. Servei d'Endocrinologia

Objectius específics

- Aprendre a utilitzar els mètodes de cribratges de desnutrició, sarcopènia i els mètodes de valoració de l'estat nutricional dels pacients amb patologia digestiva (celiaquia, malaltia inflamatòria intestinal, pancreatitis aguda i crònica, cirrosi, acalàsia, etc.).
- Conèixer les recomanacions dietètiques adaptades a patologies digestives (ex.: celiàquia, malaltia inflamatòria intestinal, pancreatitis,...).
- Aprendre els criteris d'indicació de suplementos nutricionals enterals via oral
- Conèixer els diferents tipus de fórmules de nutrició enteral i parenteral.
- Aprendre les indicacions, el maneig i les complicacions de la nutrició enteral (sondes nasoentèriques i gastroentèriques).
- Aprendre les indicacions, el maneig i les complicacions de la nutrició parenteral.
- Conèixer el maneig dieteticonutricional de les intoleràncies alimentàries.
- Entendre l'abordatge multidisciplinari de l'obesitat mòrbida i els diferents tractaments (dietètic, mèdic i quirúrgic).

Anestesiologia (1 mes)

Ubicació

Servei d'Anestesiologia i Reanimació.

Objectius específics

- Coneixement de les característiques principals dels diferents tipus d'anestèsia.

- Aprenentatge del maneig anestèsic de la sedació profunda en endoscòpia: principals fàrmacs emprats, dosificació i ús de bombes de perfusió contínua, efectes adversos i maneig del pacient durant la sedació profunda.
- Conèixer els aspectes fonamentals de la valoració preoperatòria i postoperatòria, maneig de l'anticoagulació i antiagregació abans i després del procediment endoscòpic.
- Farmacologia dels analgèsics: AINES i opioides.
- Aprendre les habilitats bàsiques del maneig de la via aèria.
- Consolidar aprenentatge de RCP avançada.

Consultes externes (11 mesos, 1 tarda/setmana)

Ubicació

Consultes Externes Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Durant aquest any de rotacions fora del servei de digestiu, el resident mantindrà el contacte amb la patologia digestiva atenent les consultes externes de digestiu general derivades des d'atenció primària (durant la primera meitat del període) i d'hepatologia (durant la segona meitat del període) de l'agenda d'un metge especialista del servei d'Aparell Digestiu. Aquestes consultes es fan dins del seu horari laboral, una tarda curta a la setmana.

Els objectius específics a les consultes externes de Digestiu general derivat d'Atenció Primària són:

- Conèixer les principals entitats nosològiques en aquest àmbit.
- Poder fer una HC i una EF per orientar el diagnòstic diferencial.
- Conèixer els mètodes diagnòstics i les exploracions complementàries sol·licitades de manera ambulatoria.
- Saber explicar al pacient les indicacions, contraindicacions i efectes secundaris o complicacions que se'n deriven.
- Saber interpretar els resultats de les exploracions.
- Establir una pauta de tractament i seguiment d'aquestes patologies.

A les consultes externes d'Hepatologia, els objectius específics són:

- Diagnòstic, etiologia, seguiment i maneig ambulatori de les complicacions menors de la cirrosi.
- Conèixer la història natural de les hepatitis víriques.
- Realitzar correctament una història clínica amb els factors de risc.
- Conèixer les diverses opcions terapèutiques, les seues indicacions i limitacions.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.

Segon any de residència

Durant el segon any de residència s'iniciarà a l'endoscòpia digestiva alta per poder participar de les urgències endoscòpiques (sagnants, cossos estranys, etc.) com més aviat millor des de l'inici del segon any i posteriorment durant tota la residència. Posteriorment, la major part del segon any atindrà els pacients ingressats a la planta de Digestiu (Gastroenterologia i Hepatologia). Finalment, realitzarà la rotació per la Unitat de Cures Intensives i començarà a realitzar guàrdies en aquest servei.

Unitat d'Endoscòpia Digestiva (2 mesos)

Ubicació

Unitat d'endoscòpia. Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

L'endoscòpia digestiva és l'exploració més rellevant per al diagnòstic de les malalties digestives. També s'utilitza com a procediment de suport a maniobres terapèutiques que requereixen la visualització directa de la lesió.

L'especialista en formació ha d'adquirir coneixements i habilitats suficients per poder fer endoscòpia diagnòstica i terapèutica bàsica i assistir en endoscòpia diagnòstica i terapèutica avançada.

Durant aquest període es prioritzarà l'aprenentatge de l'endoscòpia digestiva alta per poder realitzar amb supervisió les urgències (sagnants, cossos estranys, etc.) de manera precoç durant tota la residència.

Gastroscòpia:

- Gastroscòpia diagnòstica bàsica
- La pràctica de biòpsies.
- El tractament bàsic de les lesions sagnants (úlcera pèptica i varius esofàgiques).
- La col·locació de bandes a la patologia de l'HT portal.

Colonoscòpia:

- Tècnica de colonoscòpia i ileoscòpia diagnòstica bàsica per familiaritzar-se amb el diagnòstic de les principals lesions/alteracions colòniques.
- La interpretació de les troballes endoscòpiques.
- La pràctica de biòpsies i polipectomia simple amb nansa freda.

Planta d'hospitalització de Digestiu (Gastroenterologia) (4 mesos)

Ubicació

Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Es considera la rotació a la planta d'hospitalització d'Aparell Digestiu com el període de formació que completa la visió de la Medicina Interna aplicada al pacient en Gastroenterologia, moltes vegades de maneig complex per altres patologies associades, a més de les pròpies de la malaltia, tractaments i la seua evolució.

L'objectiu és el desenvolupament dels coneixements adquirits per poder desenvolupar-se a l'àrea d'Hospitalització amb un grau de responsabilitat i autonomia adequats, sota la supervisió adequada a cada moment.

El resident haurà de comptar amb capacitat per obtenir una història clínica i exploració física completes; elaborar un diagnòstic diferencial; un pla diagnòstic; la interpretació de les exploracions complementàries; realitzar un tractament de la patologia; realitzar un informe complet a l'alta i un pla de seguiment de la patologia a CCEE.

El resident haurà de desenvolupar i posar en pràctica els elements de comunicació amb el mateix pacient i la família, per poder obtenir una participació informada del procés diagnòstic, terapèutic i del pla de seguiment.

Els objectius de la rotació per planta de Gastroenterologia són:

- Coneixement precís de la història natural de les patologies Gastroenterològiques més freqüents; factors pronòstics, clínics i biològics.
- Exploracions complementàries.
- Indicacions de la cirurgia i de l'endoscòpia.
- El maneig general dels problemes digestius més freqüents, incloent-hi la patologia biliopancreàtica , colitis, malaltia inflamatòria intestinal, disfàgia/vòmits, la síndrome tòxica o afectació sistèmica amb símptoma guia de digestiu, l'hemorràgia digestiva, l'anèmia, laic reflux gastroesofàgic entre d'altres, aprofundint, mitjançant l'estudi tutoritzat, en el coneixement teòric d'aquestes entitats nosològiques.
- L'avaluació del risc operatori de pacients amb malalties digestives i el reconeixement de les complicacions digestives de les malalties sistèmiques i dels pacients immunodeprimits.
- L'adquisició d'habilitats per interpretar les tècniques d'imatge apreses a la rotació corresponent, especialment pel que fa a la seva correlació clínica.
- Indicacions i maneig de fàrmacs i tractaments biològics.
- Valoració crítica de les diferents opcions terapèutiques.
- Tractament simptomàtic.
- Tractament de la informació al pacient i a la família.

Per tal d'un millor aprofitament i organització de les rotacions de segon any, les rotacions a la planta de Gastroenterologia i a la d'Hepatologia s'allargaran mig mes cadascuna, sumant una estada total de 9 mesos. S'animarà el resident a fer la major part de les vacances durant aquest període. Es redistribuirà la rotació a la planta de Gastroenterologia i Hepatologia perquè sigui equitativa. Podreu fer fins a una setmana de vacances a la resta de rotacions més curtes.

Planta d'hospitalització de Digestiu (Hepatologia) (4 mesos)

Ubicació

Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Es considera la rotació a la planta d'hospitalització d'Aparell Digestiu com el període de formació que completa la visió de la Medicina Interna aplicada al pacient en Hepatologia, moltes vegades de maneig complex per altres patologies associades, a més de les pròpies de la malaltia, tractaments i la seua evolució.

L'objectiu és el desenvolupament dels coneixements adquirits per poder desenvolupar-se a l'àrea d'Hospitalització amb un grau de responsabilitat i autonomia adequades, sota la supervisió adequada a cada moment.

El resident haurà de comptar amb capacitat per obtenir una història clínica i exploració física completes; elaborar un diagnòstic diferencial; un pla diagnòstic; la interpretació de les exploracions complementàries; realitzar un tractament de la patologia; realitzar un informe complet a l'alta i un pla de seguiment de la patologia a CCEE.

El resident haurà de desenvolupar i posar en pràctica els elements de comunicació amb el mateix pacient i la família, per poder obtenir una participació informada del procés diagnòstic, terapèutic i del pla de seguiment.

Els objectius de la rotació per planta d'hepatologia són:

- Coneixement precís de la història natural de les patologies del fetge més freqüents; factors pronòstics, clínics i biològics.
- Exploracions complementàries.
- Indicacions de la cirurgia i de l'endoscòpia.
- El maneig general dels problemes relacionats amb la cirrosi i les malalties hepàtiques, aprofundint, mitjançant l'estudi tutoritzat, en el coneixement teòric d'aquestes entitats nosològiques.
- L'avaluació del risc operatori de pacients amb malalties hepàtiques.
- La identificació dels riscos epidemiològics d'algunes malalties infeccioses, com ara les hepatitis virals, aplicant les mesures profilàctiques oportunes i desenvolupant les habilitats d'ensenyament i comunicació necessàries per millorar l'adherència als tractaments aplicats als pacients.
- L'adquisició d'habilitats per interpretar les tècniques d'imatge apreses a la rotació corresponent, especialment pel que fa a la seva correlació clínica.
- L'adquisició d'habilitats per al maneig del pacient amb ascitis i desenvolupar habilitats tècniques per a la realització de paracentesis diagnòstiques i terapèutiques.
- Indicacions i maneig de fàrmacs per a les malalties hepàtiques
- Valoració crítica de les diferents opcions terapèutiques.
- Tractament simptomàtic.
- Tractament de la informació al pacient i a la família.

Per tal d'un millor aprofitament i organització de les rotacions de segon any, les rotacions a la planta de Gastroenterologia i a Hepatologia s'allargaran mig mes cadascuna, sumant una estada total de 9 mesos. S'animarà el resident a fer la major part de les vacances durant aquest període. Es redistribuirà la rotació a la planta de Gastroenterologia i Hepatologia perquè sigui equitativa. Podreu fer fins a una setmana de vacances a la resta de rotacions més curtes.

UCI i semi crítics (1 mes)

Ubicació

Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Amb l'objectiu de millorar el maneig agut, ràpid i eficaç que es requereix en situacions d'urgències mèdiques, es contempla la rotació al Servei d'UCI i semi crítics , que implementa els coneixements i habilitats adquirides durant la rotació al servei d'Urgències.

La preparació teòrica i tècnica del resident d'Aparell Digestiu en l'assistència de pacients crítics inclou la participació en l'atenció de pacients amb hemorràgies digestives, insuficiència hepàtica greu, indicacions del trasplantament hepàtic, cirròtics descompensats, complicacions quirúrgiques, complicacions biliopancreàtiques o del tub digestiu que requereixen una atenció crítica.

Objectius:

- Formació del resident en tot allò relatiu a l'estabilització, monitorització i tractament del pacient amb patologia digestiva amb inestabilitat i risc vital (hemorràgia digestiva, pancreatitis, insuficiència hepàtica aguda greu, malaltia inflamatòria intestinal greu, etc.)
- Adquirir experiència en la supervisió i el tractament dels pacients crítics mèdics i quirúrgics.
- Comprendre el paper de cadascun dels membres d'un equip multidisciplinari i interactuar-hi adequadament per optimitzar la cura del pacient.
- Incrementar els seus coneixements i experiència en la cura dels pacients crítics i en el maneig dels problemes que més freqüentment afecten diversos òrgans.
- Aconseguir experiència en el tractament dels pacients postoperats , inclòs el suport nutricional artificial i el maneig del dolor postoperatori.

- Assolir experiència en el maneig dels diferents procediments de Nutrició Artificial: Nutrició Parenteral, Nutrició Enteral, tipus de vies d'accés venós, tipus accés enteral (inclou Gastrostomies percutànies), tipus de sondes enterals, modes de nutrició artificial i les bases fisiològiques, avantatges , inconvenients, indicacions i contraindicacions. Ser capaç d'identificar, tractar i prevenir les complicacions de la Nutrició Artificial.
- Ser capaç de comunicar-se de manera efectiva, apropiada i freqüent amb els familiars del pacient, aprenent a proporcionar notícies i pronòstics adversos, i a explicar la inutilitat de certs tractaments.
- Participar activament als debats ètics en relació amb els pacients crítics.

Consultes externes (11 mesos, 1 tarda/setmana)

Ubicació

Consultes Externes Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Aquest any, el resident atindrà les consultes externes monogràfiques d'un metge especialista del servei d'Aparell Digestiu. Aquestes consultes es fan dins del seu horari laboral, una tarda curta a la setmana.

A cada consulta especialitzada, el resident haurà de:

Malaltia Inflamatòria Intestinal

- Conèixer la història natural de les diferents formes de presentació de la MII
- Realitzar correctament una exploració pròpia d'aquesta localització, incloent-hi els estudis d'imatge, l'endoscòpia i l'exploració anorectal.
- Conèixer les diverses opcions terapèutiques, les seues indicacions i limitacions.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Familiaritzar-se amb el maneig dels fàrmacs incloent els immunomoduladors, corticoides i biològics.

Patologia biliopancreàtica

- Etiologia, diagnòstic diferencial i tractament de les lesions biliopancreàtiques (benignes, premalignes i malignes).

Clínica Alt Risc de Càncer Colorectal

- Conèixer la història natural de les neoplàsies en aquesta localització
- Avaluar el risc personal i familiar de càncer colorectal
- Conèixer les indicacions de consell genètic
- Conèixer les tècniques de diagnòstic endoscòpic avançat als pacients d'alt risc.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Participar activament a les Sessions Clíniques (Comitè de Tumors Digestiu) en aquesta àrea, que es realitzen setmanalment, amb la participació de Cirurgians, Patòlegs, Radiòlegs i Digestòlegs .

Patologia i trastorns funcionals

- El resident ha de conèixer les principals entitats nosològiques en aquest àmbit.
- Poder fer una HC i una EF per orientar el diagnòstic diferencial.
- Conèixer els mètodes diagnòstics i les exploracions funcionals.
- Saber explicar al pacient les indicacions, contraindicacions i efectes secundaris o complicacions que se'n deriven.
- Saber interpretar els resultats de les exploracions.
- Establir una pauta de tractament i seguiment d'aquestes patologies.

Tercer any de residència

El tercer any se centra principalment en l'aprenentatge de les exploracions endoscòpiques durant 7 mesos. S'ha de complementar amb la rotació per la Unitat de Patologia Funcional del Servei d'Aparell Digestiu de l'Hospital General de Catalunya 2 dies per setmana durant 2 mesos. A Althaia s'ha inaugurat recentment la Unitat de Patologia Funcional amb laboratori de funcionals (pHmetria i manometria). Així que és probable que en breu no calgui el desplaçament del resident a una altra DDA. Durant aquest any, el resident també rotarà pel servei de Radiologia per complementar la seva formació radiològica incloent l'ecografia abdominal.

Radiologia (2 mesos)

Ubicació

Servei de Diagnòstic per la imatge. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Considerem de gran importància incloure aquesta rotació a la formació dels nostres residents per ajudar a aconseguir la interpretació de les exploracions radiològiques (Radiologia simple, ecografia, trànsit intestinal, TAC i RMN), dins d'un context de patologia complexa com és l'Aparell Digestiu. Les exploracions radiològiques inclouen el diagnòstic, estadificació, abordatge terapèutic multidisciplinari, valoració de resposta al tractament i seguiment de la malaltia. Així mateix s'introduirà el resident a les maniobres de radiologia intervencionista menor.

Formació en protecció radiològica

Els residents de l'especialitat d'Aparell Digestiu han d'adquirir, de conformitat amb el que estableix la legislació vigent, coneixements bàsics en protecció radiològica ajustats al que preveu la Guia Europea «Protecció Radiològica 116», en els termes que se citen a l'annex II del programa que s'ajusta al que preveu la Resolució conjunta, de 21 d'abril de 2006, de les Direccions Generals de Salut Pública i de Recursos Humans i Serveis Economicopressupostaris del Ministeri de Sanitat i Consum, mitjançant la qual s'acorda incorporar en determinats programes formatius d'especialitats en Ciències de la Salut, formació en protecció radiològica.

Unitat d'ecografia digestiva

L'ecografia digestiva és una tècnica d'imatge de rutina fonamental per al diagnòstic de malalties digestives. Rebreu la formació necessària en ecografia diagnòstica bàsica i procediments com biòpsies o puncions amb agulla fina necessàries per al diagnòstic histològic. S'introduirà en procediments més avançats com a col·locació de drenatges.

Unitat d'Endoscòpia Digestiva (5 mesos)

Ubicació

Unitat d'Endoscòpia Digestiva. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

L'endoscòpia digestiva és l'exploració més rellevant per al diagnòstic de les malalties digestives. També s'utilitza com a procediment de suport a maniobres terapèutiques que requereixen la visualització directa de la lesió.

L'especialista en formació ha d'adquirir coneixements i habilitats suficients per poder fer endoscòpia diagnòstica i terapèutica bàsica i assistir en endoscòpia diagnòstica i terapèutica avançada.

La gastroscòpia i biòpsies:

- Gastroscòpia diagnòstica bàsica amb presa de biòpsies
- El tractament bàsic de les lesions sagnants (úlceres pèptiques i varius esofàgiques)
- La dilatació d'estenosi
- La col·locació de bandes a la patologia de l'HT portal i l'obtenció de mostres de les lesions observades.

Colonoscòpia i ileoscòpia :

- Tècnica de colonoscòpia i ileoscòpia diagnòstica bàsica.
- La interpretació de les troballes endoscòpiques.
- La pràctica de biòpsies.
- Interpretació d'imatge endoscòpica millorada (cromoendoscòpia, NBI i magnificació) en esòfag, estómac i còlon.
- La pràctica de polipectomia no complexa.
- Tractament endoscòpic patologia anorectal.
- L'ablació de lesions vasculars com a angiodisplàsia mitjançant la utilització d'injecció i aplicació de tècniques de termocoagulació i l'argó/plasma.

Per tal d'un millor aprofitament i organització de les rotacions de tercer any, aquesta rotació s'ampliarà a 6 mesos i s'animarà el resident a fer la major part de les vacances durant aquest període, i podrà fer fins a una setmana de vacances a la resta de rotacions més curtes.

Endoscòpia Digestiva (2 mesos, 3 dies/setmana)

Ubicació

Unitat d'Endoscòpia Digestiva. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

Aquest període es continua sense interrupció amb el període anterior en endoscòpia. L'única diferència és que l'estada és 3 dies per setmana per poder anar els altres dos dies a la Unitat de Patologia Funcional. Els objectius són els mateixos que els esmentats en el període anterior:

La gastroscòpia i biòpsies:

- Gastroscòpia diagnòstica bàsica amb presa de biòpsies
- El tractament bàsic de les lesions sagnants (úlcera pèptica i varius esofàgiques)
- La dilatació d'estenosi
- La col·locació de bandes a la patologia de l'HT portal i l'obtenció de mostres de les lesions observades.

Colonoscòpia i ileoscòpia :

- Tècnica de colonoscòpia i ileoscòpia diagnòstica bàsica.
- La interpretació de les troballes endoscòpiques.
- La pràctica de biòpsies.
- Interpretació d'imatge endoscòpica millorada (cromoendoscòpia, NBI i magnificació) en esòfag, estómac i còlon.
- La pràctica de polipectomia no complexa.
- Tractament endoscòpic patologia anorectal.
- L'ablació de lesions vasculars com a angiodisplàsia mitjançant la utilització d'injecció i aplicació de tècniques de termocoagulació i l'argó/plasma.

Unitat de Patologia Funcional (2 mesos, 2 dies/setmana)

Ubicació

Unitat de Patologia Funcional del Servei d'Aparell Digestiu de l'Hospital General de Catalunya.

Objectius específics

De moment aquesta rotació es durà a terme a l'Hospital General de Catalunya, on es fan més de 1000 proves anuals funcionals. Althaia ha inaugurat recentment la Unitat Patologia Funcional amb un laboratori propi. És probable que properament no calgui el desplaçament a un altre DDA.

L'objectiu d'aquesta rotació és:

- El coneixement de les principals entitats nosològiques.
- Els seus mètodes de diagnòstic i la metodologia i interpretació dels resultats de pH-metries esofàgiques, manometries esofàgiques i anorectals.
- Tècniques de Bio- feedback .
- Test funcionals gàstrics, estudis d'absorció i digestió, test d'alè espirat.

Planta d'hospitalització de Digestiu (Gastroenterologia) (2 mesos)

Ubicació

Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

L'objectiu és el desenvolupament dels coneixements adquirits per poder desenvolupar-se a l'àrea d'Hospitalització amb un grau de responsabilitat i autonomia adequades, sota la supervisió adequada a cada moment.

Els objectius de la rotació per planta de Gastroenterologia són similars als descrits a la rotació prèvia, però amb un grau de responsabilitat i autonomia majors:

- Coneixement precís de la història natural de les patologies Gastroenterològiques més freqüents; factors pronòstics, clínics i biològics.
- Exploracions complementàries.
- Indicacions de la cirurgia i de l'endoscòpia.
- El maneig general dels problemes digestius més freqüents, incloent-hi el dolor abdominal, la diarrea, el restrenyiment, l'hemorràgia digestiva, l'anèmia, la icterícia, les nàusees i vòmits, els símptomes de reflux gastroesofàgic, aprofundint, mitjançant l'estudi tutor , en el coneixement teòric d'aquestes entitats nosològiques.
- L'avaluació del risc operatori de pacients amb malalties digestives i el reconeixement de les complicacions digestives de les malalties sistèmiques i dels pacients immunodeprimits.
- L'adquisició d'habilitats per interpretar les tècniques d'imatge apreses a la rotació corresponent, especialment pel que fa a la seva correlació clínica.
- Indicacions i maneig de fàrmacs, i tractaments biològics.
- Valoració crítica de les diferents opcions terapèutiques.
- Tractament simptomàtic.
- Tractament de la informació al pacient i a la família.

Consultes externes (11 mesos, 1 tarda/setmana)

Ubicació

Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

En aquest dispensari propi en el marc de l'activitat assistencial del servei (una tarda curta a la setmana), el resident realitzarà primeres visites que es presentaran i discutiran posteriorment en sessió clínica, per assolir autonomia en l'orientació, el maneig i el tractament del pacient de recent diagnòstic, així com de la informació. També es programaran a la seva agenda controls/revisions en visites successives.

Els objectius específics són els mateixos que els esmentats el tercer any de residència, però amb un grau de responsabilitat i autonomia més grans. A cada consulta especialitzada, el resident haurà de:

Malaltia Inflamatòria Intestinal

- Conèixer la història natural de les diferents formes de presentació de la MII
- Realitzar correctament una exploració pròpia d'aquesta localització, incloent-hi els estudis d'imatge, l'endoscòpia i l'exploració anorectal.
- Conèixer les diverses opcions terapèutiques, les seues indicacions i limitacions.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Familiaritzar-se amb el maneig dels fàrmacs incloent els immunomoduladors, corticoides i biològics.
- Participar activament a les Sessions Clíniques en aquesta àrea.

Patologia biliopancreàtica

- Etiologia, diagnòstic diferencial i tractament de les lesions biliopancreàtiques (benignes, premalignes i malignes).

Clínica Alt Risc de Càncer Colorectal

- Conèixer la història natural de les neoplàsies en aquesta localització
- Avaluar el risc personal i familiar de càncer colorectal

- Conèixer les indicacions de consell genètic
- Conèixer les tècniques de diagnòstic endoscòpic avançat als pacients d'alt risc.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Participar activament a les Sessions Clínicas (Comitè de Tumors Digestiu) en aquesta àrea, que es realitzen setmanalment, amb la participació de Cirurgians, Patòlegs, Radiòlegs i Digestòlegs .

Cirrosi

- Diagnòstic, etiologia, seguiment i maneig ambulatori de les complicacions menors de la cirrosi.

Hepatitis víriques

- Conèixer la història natural de les hepatitis víriques.
- Realitzar correctament una història clínica amb els factors de risc.
- Conèixer les diverses opcions terapèutiques, les seues indicacions i limitacions.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Participar activament a les Sessions Clínicas en aquesta àrea, que es realitzen setmanalment els dijous a les 14 hores, amb la participació de Farmacòlegs, Internistes, infermeria i Digestòlegs .

Patologia i trastorns funcionals

- El resident ha de conèixer les principals entitats nosològiques en aquest àmbit.
- Poder fer una HC i una EF per orientar el diagnòstic diferencial.
- Conèixer els mètodes diagnòstics i les exploracions funcionals.
- Saber explicar al pacient les indicacions, contraindicacions i efectes secundaris o complicacions que se'n deriven.
- Saber interpretar els resultats de les exploracions.
- Establir una pauta de tractament i seguiment d'aquestes patologies.

Quart any de residència

Aquest darrer any de residència es planteja la consolidació com a Digestòleg i proporcionar les facilitats que el resident pugui ampliar el seu camp de subespecialització. Després de 2 mesos de rotació per la planta d'hepatologia, el resident pot fer una rotació opcional interna o externa (nacional o internacional) de 4 mesos. Convé que aquesta rotació externa es prepari amb més d'un any d'antelació. A més d'adquirir l'experiència en el camp o la tècnica desitjats (Gastroenterologia, Hepatologia o Endoscòpia), l'estada de 4 mesos permetrà establir relacions necessàries per a futures col·laboracions posteriors. Posteriorment realitzarà una rotació de 2 mesos a la Unitat de Transplantament Hepàtic del DDA HU Bellvitge. En els darrers mesos combinarà l'endoscòpia avançada amb la Unitat d'Inflamatòria Intestinal i l'Hospital de Dia d'hepatologia.

Planta d'hospitalització de digestiu (hepatologia) (2 mesos)

Ubicació

Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

L'objectiu és el desenvolupament dels coneixements adquirits per poder desenvolupar-se a l'àrea d'Hospitalització amb un grau de responsabilitat i autonomia adequades, sota la supervisió adequada a cada moment.

Els objectius de la rotació per planta d'Hepatologia són similars als descrits a la rotació prèvia, però amb un grau de responsabilitat i autonomia més grans:

El resident haurà de comptar amb capacitat per obtenir una història clínica i exploració física completes; elaborar un diagnòstic diferencial; un pla diagnòstic; la interpretació de les exploracions complementàries; realitzar un tractament de la patologia; realitzar un informe complet a l'alta i un pla de seguiment de la patologia a CCEE.

El resident haurà de desenvolupar i posar en pràctica els elements de comunicació amb el mateix pacient i la família, per poder obtenir una participació informada del procés diagnòstic, terapèutic i del pla de seguiment.

Els objectius de la rotació per planta d'hepatologia són:

- Coneixement precís de la història natural de la patologia del fetge més freqüents; factors pronòstics, clínics i biològics.
- Exploracions complementàries.
- Indicacions de la cirurgia i de l'endoscòpia.
- El maneig general dels problemes relacionats amb la cirrosi i les malalties hepàtiques, aprofundint, mitjançant l'estudi tutoritzat, en el coneixement teòric d'aquestes entitats nosològiques.
- L'avaluació del risc operatori de pacients amb malalties hepàtiques.
- La identificació dels riscos epidemiològics d'algunes malalties infeccioses, com ara les hepatitis virals, aplicant les mesures profilàctiques oportunes i desenvolupant les habilitats d'ensenyament i comunicació necessàries per millorar l'adherència als tractaments aplicats als pacients.
- L'adquisició d'habilitats per interpretar les tècniques d'imatge apreses a la rotació corresponent, especialment pel que fa a la seva correlació clínica.
- L'adquisició d'habilitats per al maneig del pacient amb ascitis i desenvolupar habilitats tècniques per a la realització de paracentesis diagnòstiques i terapèutiques.
- Indicacions i maneig de fàrmacs per a les malalties hepàtiques
- Valoració crítica de les diferents opcions terapèutiques.
- Tractament simptomàtic.
- Tractament de la informació al pacient i a la família.

Per tal d'un millor aprofitament i organització de les rotacions de quart any, aquesta rotació s'ampliarà a 3 mesos i es distribuirà equitativament la rotació prèvia per la planta de Gastroenterologia i Hepatologia, després de sol·licitar les vacances.

Rotació opcional (4 mesos)

El resident planificarà la rotació al nostre hospital o en un altre extern l'ampliació d'una àrea de coneixement o tècnica. Si la rotació és externa, la realització de guàrdies serà opcional.

Unitat de Trasplantament Hepàtic (2 mesos)

Ubicació

Unitat de Trasplantament Hepàtic. DDA HU Bellvitge

Objectius específics

El resident s'integrarà a l'estructura de l'equip, i participarà activament en les diferents activitats que aquest realitza a nivell de l'atenció als pacients de la unitat de trasplantament hepàtic, de la planta d'hospitalització, de consultes externes i dispensaris, comitès i sessions clíniques del Servei.

Els objectius específics són:

- Identificar i estudiar els candidats a trasplantament hepàtic (TH).
- Aprendre el maneig dels pacients portadors de TH.
- Saber les indicacions, les contraindicacions, els protocols d'estudi i els resultats del TH.
- Saber les pautes immunosupressores utilitzades al TH i els seus efectes secundaris.
- Saber les característiques dels processos infecciosos d'aquests pacients immunodeprimits: diagnòstic i tractament.
- Conèixer les complicacions a curt i llarg termini dels pacients portadors d'un TH. Mesures per minimitzar-ne la incidència.

Durant el període de temps en què el resident estigui fent aquesta rotació, realitzarà les guàrdies a Althaia.

Endoscòpia Digestiva avançada (3 mesos, 2 dies/setmana)

Ubicació

Unitat d'Endoscòpia Digestiva. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

En aquesta rotació es faran algunes tècniques d'endoscòpia avançades amb la supervisió adequada i s'introduirà en altres que requereixen una corba d'aprenentatge més gran.

Gastroscòpia:

- Dilatacions amb pilota CRE i pilota d'acalàsia
- Dilatació amb Savari
- Injecció de toxina botulínica
- Valoració de càncer precoç amb cromoendoscòpia i magnificació
- Dissecció submucosa
- Col·locació de pròtesis

Gastrostomies percutànies:

-Realitzarà aquest procediment de forma combinada amb un altre Digestòleg .

Colonoscòpia:

- Valoració de càncer precoç amb cromoendoscòpia i magnificació
- Polipectomies complexes mitjançant mucosectomia en fragments
- Dissecció submucosa
- Col·locació de pròtesis

Colangiopancreatografia retrograda endoscòpica i coledoscòpia .

- Assistència a l'esfinterotomia, extracció de càlculs, la dilatació d'estenosi i la col·locació d'endopròtesis biliars en patologia obstructiva maligna.

L'ecoendoscòpia

- Participació en la interpretació i assistència a la punció i terapèutica.

Càpsula endoscòpica i enteroscòpia

- Participació a la pràctica i interpretació d'ambdós procediments

Hospital de Dia d'Hepatologia (1 mes, 3 dies/setmana)

Ubicació

Hospital de Dia, Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia)

Objectius específics

A l'Hospital de Dia d'Hepatologia s'atenen pacients cirròtics descompensats o pacients amb hepatocarcinoma amb efectes adversos. Aquest primer any de contacte amb la patologia digestiva s'espera que el resident adquireixi els coneixements necessaris progressivament per avaluar la gravetat, diagnòstic i actitud terapèutica de les descompensacions d'aquests malalts:

- Descompensacions de pacients cirròtics (encefalopatia, ascitis, insuficiència renal, etc.)
- Paracentesis evacuadores
- Efectes adversos de tractaments (hepatocarcinoma, hepatitis)

Unitat de Malaltia Inflamatòria Intestinal (1 mes, 3 dies/setmana)

Ubicació

Consultes externes, hospital de dia i planta d'hospitalització. Servei de Digestiu. Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia)

Objectius específics

Atenció integral i multidisciplinària de la Unitat de Malaltia Inflamatòria Intestinal (MII).

- Diagnòstic, monitorització, avaluació i tractament dels pacients amb MII d'acord amb la seva extensió, severitat i complicacions, tractaments previs, etc., en els diferents àmbits assistencials (consultes externes de digestiu, consultes externes d'infermera de pràctica avançada, descompensacions ateses a l'Hospital de Dia, per telèfon o correu electrònic, planta d'hospitalització).
- Participació al comitè multidisciplinar amb Cirurgia, Radiologia, Reumatologia, Dermatologia i Anatomia Patològica.

Consultes externes (11 mesos, 1 tarda/setmana)

Ubicació

Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

Objectius específics

En aquest dispensari propi en el marc de l'activitat assistencial del servei (una tarda curta a la setmana), el resident realitzarà primeres visites que es presentaran i discutiran posteriorment en sessió clínica, per assolir autonomia en l'orientació, el maneig i el tractament del pacient de recent diagnòstic, així com de la informació. També es programaran a la seva agenda controls/revisions en visites successives.

Els objectius específics són els mateixos que els esmentats el tercer any de residència, però amb un grau de responsabilitat i autonomia més grans. A cada consulta especialitzada, el resident haurà de:

Malaltia Inflamatòria Intestinal

- Conèixer la història natural de les diferents formes de presentació de la MII
- Realitzar correctament una exploració pròpia d'aquesta localització, incloent-hi els estudis d'imatge, l'endoscòpia i l'exploració anorectal.
- Conèixer les diverses opcions terapèutiques, les seues indicacions i limitacions.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Familiaritzar-se amb el maneig dels fàrmacs incloent els immunomoduladors, corticoides i biològics.
- Participar activament a les Sessions Clínicas en aquesta àrea.

Patologia biliopancreàtica

- Etiologia, diagnòstic diferencial i tractament de les lesions biliopancreàtiques (benignes, premalignes i malignes).

Clínica Alt Risc de Càncer Colorectal

- Conèixer la història natural de les neoplàsies en aquesta localització
- Avaluar el risc personal i familiar de càncer colorectal
- Conèixer les indicacions de consell genètic
- Conèixer les tècniques de diagnòstic endoscòpic avançat als pacients d'alt risc.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Participar activament a les Sessions Clínicas (Comitè de Tumors Digestiu) en aquesta àrea, que es realitzen setmanalment, amb la participació de Cirurgians, Patòlegs, Radiòlegs i Digestòlegs .

Cirrosi

- Diagnòstic, etiologia, seguiment i maneig ambulatori de les complicacions menors de la cirrosi.

Hepatitis víriques

- Conèixer la història natural de les hepatitis víriques.

- Realitzar correctament una història clínica amb els factors de risc.
- Conèixer les diverses opcions terapèutiques, les seues indicacions i limitacions.
- Aprendre el maneig de les complicacions i el tractament.
- Participar activament a les Sessions Clíniques en aquesta àrea, que es realitzen setmanalment els dijous a les 14 hores, amb la participació de Farmacòlegs, Internistes, infermeria i Digestòlegs .

Patologia i trastorns funcionals

- El resident ha de conèixer les principals entitats nosològiques en aquest àmbit.
- Poder fer una HC i una EF per orientar el diagnòstic diferencial.
- Conèixer els mètodes diagnòstics i les exploracions funcionals.
- Saber explicar al pacient les indicacions, contraindicacions i efectes secundaris o complicacions que se'n deriven.
- Saber interpretar els resultats de les exploracions.
- Establir una pauta de tractament i seguiment d'aquestes patologies.

Guàrdies

Durant els 4 anys de formació, el resident realitzarà guàrdies d'urgències de medicina, cirurgia, UCI/ semicrítics i planta d'hospitalització de l'àrea mèdica a l'Hospital Sant Joan de Déu de Manresa (Althaia).

A les guàrdies es prioritzarà que la patologia Digestiva (dolor abdominal, hemorràgies digestives, patologia biliopancreàtica , etc.) sigui visitada pel resident de Digestiu i que pugui realitzar les urgències d'Endoscòpia, sota la supervisió del metge especialista que cobreix les guàrdies localitzables de endoscòpia.

El nombre mínim de guàrdies al mes serà 4, el màxim 6, i serà aconsellable 5.

Durant la seva rotació al Servei de Cirurgia i a UCI/ semicrítics , només farà guàrdies en aquests serveis. A les guàrdies d'UCI/ semicrítics es prioritzarà l'atenció de la Unitat de Semicrítics i la valoració dels pacients a la planta d'hospitalització i Urgències candidats a entrar a la Unitat.

Durant la rotació opcional, si és externa fora de la província, el resident no ha de fer guàrdies durant aquest període.

El resident, aconsellat pel seu tutor, podrà personalitzar de forma parcial el tipus de guàrdies a realitzar al llarg de la residència. Durant el primer any de residència realitzarà guàrdies a Urgències de Medicina.. Al segon any farà cada més dos guàrdies a Urgències de Medicina, una a planta d'hospitalització i una a escollir entre Urgències de Medicina o Cirurgia. Al tercer any realitzarà cada més una guàrdia a Urgències de Medicina, dos a planta d'hospitalització (una de cap de setmana) i una a escollir entre UCI/semicrítics, Cirurgia o Urgències de Medicina. Al quart any realitzarà cada més una guàrdia a Urgències de Medicina, una a planta d'hospitalització (una d'elles en cap de setmana) i dos a escollir entre Urgències de Medicina, UCI/semicrítics, planta d'hospitalització o Cirurgia. A més, al llarg de tota la residència podrà demanar fer una cinquena guàrdia opcional.

Activitats formatives

Les activitats formatives previstes per a la seva formació són les sessions i els comitès, les tutories, el pla de formació individual (PFI), el pla de formació transversal (PFT) i docència fora de l'hospital. De manera general, es procurarà:

- Participar activament en el desenvolupament de les sessions clíniques del servei, conjuntament amb altres serveis i/o unitats, i les generals d'hospital.
- Prendre part activa en revisions bibliogràfiques periòdiques i altres activitats docents del servei.
- Desenvolupar les capacitats i habilitats necessàries per dur a terme feines de recerca. En concret, s'ha de formar en metodologia de la investigació, i en aquelles matèries complementàries com ara idiomes, i ús avançat d'eines informàtiques.
- Presentació dels resultats d'estudis a congressos comarcals i nacionals i a poder ser també a internacionals.
- Desenvolupar les capacitats i habilitats necessàries per a la comunicació dels resultats dels treballs de recerca, tant en el format de comunicació a reunions i congressos, com en la redacció i l'enviament de treballs científics per a la seva publicació.

Sessions i comitès

L'espai reservat al servei de Digestiu per fer sessions és de dilluns a dijous de 8 a 8.45 i els divendres de 8 a 9.30 am. A més, segons la subespecialització, hi ha altres comitès fora d'aquest horari (hepatitis, MII, comitè de tumors digestius).

Les sessions i els comitès en què participa el servei de Digestiu són:

- *Sessió clínica sobre els malalts hospitalitzats*: dilluns i dijous a les 8 am
- *Presentació prèvia de les comunicacions a congressos*: divendres previ al congrés a les 8 am. En general, són 4 congressos a l'any.
- *Sessió de resums de congressos*: s'exposen els aspectes més destacats que s'han comentat al congrés. Divendres posterior al congrés a les 8 am.

- *Sessió bibliogràfica o monogràfica* : divendres a les 8 am un dels residents que fa la seva rotació exposa un article publicat recentment o la revisió d'un tema.
- *Sessions clíniques d'urgències endoscòpiques*: els dilluns a les 8 am es comenten les urgències endoscòpiques del cap de setmana
- *Sessió monogràfica general de Medicina Interna*: són tots els dimecres de 8 a 9 am. El servei de digestiu participa en aquestes sessions igual que totes les especialitats mèdiques.
- *Comitè de tumors digestius*: tots els dijous de 8 a 9.30 h reunits amb cirurgia, oncologia clínica, oncologia radioteràpia, radiologia, geriatria i unitat de diagnòstic ràpid es discuteix l'estratègia diagnòstica i terapèutica de tots els pacients diagnosticats de càncer digestiu.
- *Comitè de tumors hepatobiliopancreàtics* : els dimecres a les 8 am juntament amb l'equip d'Hospital Mutua de Terrassa.
- *Sessions amb Anatomia Patològica*: els dijous de 9.30 a 10, després del comitè de tumors, si hi ha algun cas controvertit, es discuteix amb el Patòleg amb les làmines histològiques escanejades. Un dels casos més habituals és comparar el diagnòstic òptic endoscòpic avançat d'alguns pòlips complexos amb el resultat histològic final.
- *Sessió clínica d'hepatitis*: els dijous a les 2 pm, els facultatius subespecialitzats en hepatologia, reunits amb Farmàcia i Medicina interna, es discuteixen els candidats a tractament i seguiment de pacients amb hepatitis.
- *Sessió clínica de Malaltia Inflamatòria Intestinal (MII)*: els dijous a les 2, els facultatius subespecialitzats en aquesta patologia es reuneixen amb la infermera d'hospital de Dia dedicada a la MII per discutir casos, i incidències, revisar analítiques, tractaments, etc.
- *Sessió clínica d'endoscòpia*: els dimarts a les 8 del matí, els facultatius subespecialitzats en endoscòpia avançada discuteixen casos clínics basats en imatges d'endoscòpia, principalment l'actitud terapèutica dels pòlips complexos detectats aquesta setmana.

Tutoria de residents d'Aparell Digestiu

Com a mínim una tarda curta al trimestre, els residents de Digestiu no tindran consultes externes sinó una sessió conjunta amb el tutor o un altre facultatiu del servei. Les tutories

es planifiquen trimestralment i tenen com a finalitat tenir un espai de temps previst dins l'horari laboral per tractar aspectes molt variats com són:

- Aspectes organitzatius de la residència.
- Comentar casos clínics viscuts per discutir el maneig de patologies concretes o altres aspectes complementaris (comunicació, ètics, protecció de dades, legals, socials, etc.)
- Aprenentatge dinàmic de guies clíniques i protocols del servei
- Altres activitats complementàries com l'assaig i l'aprenentatge a fer presentacions a congressos.

Formacions Externes Individuals (FEI)

Les Formacions Externes Individuals (FEI) es tracta d'una sèrie de formacions externes a Althaia que s'han de fer durant la residència. Aquestes estan definides per a cada any de residència i per a cada especialitat, i el finançament està cobert pel pressupost de Formació d'Althaia. La tramitació de les inscripcions s'ha de fer a través del portal del professional (Formació del Departament de RRHH), i no a través de Docència.

En el cas d'Aparell Digestiu, d'acord amb el pressupost de formació, s'ha prioritzat la realització dels dos cursos nacionals adreçats a residents d'Aparell Digestiu que tenen més reconeixement.

R1: TEG 07 - Endoscopia dentro de Cursos Tratamiento de las enfermedades gastroenterológicas. <https://www.aegastro.es/cursos-gastroenterologia/>

R2: Curso Nacional de Emergencias en Gastroenterología y Hepatología. <https://www.bcongresos.com/congresos/>

R3: Endobasics. <https://www.aegastro.es/cursos-educaeg/>

R4: Curso ecografía digestiva La Paz. <https://www.cursoecografialapaz.es/>

Pla de Formació Transversal (PFT)

La part central de formació dels especialistes la constitueixen els coneixements i les habilitats pròpies de cadascuna de les especialitats. Però únicament això, encara que fonamental i indispensable, no permet definir què ha de ser i allò que la societat espera d'un metge del segle XXI. En part, manca definició i formació en aspectes humanístics, ètica de la professió, tècniques de comunicació, cerca mèdica i instruments per a la gestió assistencial. Tots aquests aspectes comuns són també importants en el bagatge dels futurs especialistes i, moltes vegades, són els que permeten mantenir el professionalisme mèdic, fent-se mereixedor de la confiança que diposita el pacient el metge. En definitiva, marcant la diferència entre un bon tècnic i un bon professional.

Els arguments per incorporar aquestes matèries a la formació d'especialistes són diversos:

1. Canvis en el rol medicopacient.

- Es preval la defensa dels drets i l'autonomia del pacient (Carta de Drets i Deures del Malalt).
- La població té més accés a la informació mèdica i augmenta la seva capacitat de compressió i, per tant, de decisió.

2. Canvis demogràfics que comporten cert desconeixement de la realitat social de la població immigrada (cultura, idioma, religió, vivència de la malaltia...). Aquest fet fa més vulnerable l'especialista, en posar en evidència les mancances en tècniques comunicatives explícites.

3. Llei 44/2003, de 21 de novembre d'ordenació de professions sanitàries.

- Aquesta llei, a l'article 5 apartat 1c, ressalta el deure del professional de tenir cura d'aspectes ètics de respecte envers el pacient i que, com a resultat d'una bona comunicació, aquest últim ha de poder prendre decisions sobre la seva salut.
- La mateixa llei, al mateix article, però a l'apartat 1b, remarca que el professional té dret a utilitzar de forma racional els recursos de diagnòstic i terapèutics. En definitiva, ha de conèixer la dimensió econòmica de la infra o supra utilització o de la utilització inadequada dels recursos de què disposa.

El Programa Formatiu Complementari (PFT) té la voluntat d'oferir formació complementària en matèries rellevants a la pràctica clínica diària, les quals no estan incloses en la formació pregrau ni s'ofereixen habitualment en cursos de postgrau i màsters . Aquesta no pretén ser una formació exhaustiva en cap aspecte, sinó que té com a objectiu assegurar la capacitació bàsica a cadascuna de les àrees, la qual posteriorment podrà completar cada hospital o cada especialista. En definitiva, no es tracta de matèries complementàries o optatives, sinó de coneixements i habilitats generals, comunes a totes les especialitats i exigibles a qualsevol professional que vulgui respondre a les expectatives que hi ha posat la societat.

Aquest document recull la formació, a la comarca del Bages, dels metges residents, tant a l'àmbit de l'atenció hospitalària com al de l'atenció primària. Cal destacar que, des de 1997, aquesta formació s'imparteix de manera conjunta entre les dues institucions implicades actualment: Althaia i l' *Institut Català de la Salut* (ICS). Totes dues aporten els recursos materials i humans per impartir aquest programa. Les funcions de coordinació van a càrrec de la Dra. Laura Camps Vila, Cap d'Estudis de la Unitat Docent Multiprofessional d'Atenció Familiar i Comunitària de la Catalunya Central de l'ICS, i el Dr. Ramon Santisteve Prat, com a Cap d'Estudis d'Althaia , amb la col·laboració indispensable dels responsables de cada curs.

Les activitats docents es desenvoluparan durant els dos primers anys de residència i la metodologia de la formació comptarà tant amb la incorporació de coneixements teòrics com amb la participació en seminaris de casos pràctics.

El PFT també inclou un programa de formació en coneixements teòrics centrats en la resolució de la patologia més prevalent atesa a Urgències mèdiques d'adults, Pediatria i Traumatologia.

L'assistència és obligada pels residents de totes les especialitats. L'assistència mínima s'ha fixat un 80%. Per als participants que arribin a aquest percentatge, els coordinadors de cada mòdul valoraran, conjuntament amb els professors, la suficiència de cada participant, segons els mecanismes avaluadors establerts.

Programa docent

Mòdul inicial (58 hores)

- Jornada Formativa / Informativa (4 hores)
- Formació en la història clínica informatitzada (ETM, està de Treball Mèdic) (2 hores)
- Formació a l'Estació de Treball Farmacològic (ETF) (1 hora)
- Formació en Recursos Bibliogràfics (1 hora)
- Curs de Català (optatiu)
- Curs d'Urgències Mèdiques de l'Adult (30 hores)
- Curs d'Urgències de Pediatria (10 hores)
- Curs d'Urgències de Traumatologia (8 hores)
- Taller de Sutures (2 hores)
- Curs autoformatives de Radioprotecció Multiprofessional Caram (virtual)

MÒDUL I R1 (46 HORES)

- Curs d'Introducció a la Farmacologia General per a R1 (13 hores)
- Curs d'Habilitats Comunicatives Professional Sanitari-Pacient (11 hores)
- Formació en habilitats comunicatives Interprofessional (10 hores)
- Formació en Seguretat del Pacient I (3 hores)
- Curs de Suport Vital Immediat (9 hores)

MÒDUL II R2 (41 HORES)

- Curs de Metodologia de la Investigació, Bioestadística i Comunicació Científica (32 hores)
- Curs de Bioètica (8 hores)
- Formació en Seguretat del Pacient II (1 hora)

MÒDUL final (6 HORES)

- Curs d'Avanços en Gestió Clínica (6 hores)

Docència fora de l'hospital

- Màster en Patologia Digestiva, acreditat per la UOC, organitzat i finançat per la Societat Catalana de Digestologia pels residents de Digestiu. Gratuït pels residents.
- A partir del segon any, assistència com a mínim a dos congressos nacionals i a partir del tercer any a un de nacional i un altre d'internacional.
- Al final de la residència s'estimularà l'inici d'estudis amb què pugui començar la tesi doctoral.

Activitat investigadora

Es canalitzarà a través dels investigadors del GOES research group (goesresearchgroup.com) o la Unitat de Malaltia Inflamatòria Intestinal. El resident haurà de:

- Integar-se, participar i col·laborar per fer comunicacions, pòsters i publicacions.
- Participar en els projectes de recerca de la unitat assistencial per a la qual estigui fent la rotació.
- Una part fonamental de la formació consistirà a aprofitar les facilitats i els recursos d'Althaia i la UVIC-UCC per iniciar la tesi doctoral.
- Durant la residència, cal participar en un treball de recerca. A mitjans del darrer any de rotació, s'haurà de lliurar una memòria on consti la descripció de l'estudi (protocol) i es detalli quina ha estat la participació en aquest.

Activitats científiques

L'objectiu en aquest àmbit és incorporar el resident dins del context investigador del Servei. Cada equip té unes línies de treball que es resumeixen a:

- Inclusió i de vegades desenvolupament d'assajos clínics que mesuren la eficàcia de diferents tractaments o eines d'utilitat en Aparell Digestiu.
- Comunicació en Congressos nacionals i internacionals de treballs desenvolupats a la Institució o en col·laboració amb altres institucions.
- Participació en publicacions generades pels metges del servei.

Pla Individual de Formació

L'especialista en formació a l'inici de la seva formació, durant l'acolliment a la Unitat Docent, ha de rebre dels responsables de la docència de cada Unitat, Cap de Servei i Tutor la guia o itinerari formatiu tipus de la Institució i el Pla Individual de Formació (PIF).

PLA INDIVIDUAL DE FORMACIÓ DE CADA RESIDENT

El pla individual de formació és individual per a cadascun dels especialistes en formació, s'ha d'ajustar a la guia o itinerari formatiu tipus i serà adaptat individualment, si cal al grau d'adquisició de competències a causa d'incidències relacionades amb l'especialista en formació (baixes laborals, absències justificades i contemplades en la regulació laboral i possibles deficiències d'aprenentatge).

Ha de constar a tots i per a cada any de formació:

- Les rotacions i els objectius que es volen aconseguir en cadascuna, tant en coneixements, habilitats i actituds.
- Les sessions clíniques recomanades, en què ha d'assistir i en què hauria de participar realitzant la presentació.
- Les guàrdies que ha de fer, almenys el cronograma i el número per mes i molt millor el pla de guàrdies a 6 mesos.
- Heu de donar informació de les activitats de recerca en què podreu participar.
- Se us informarà i lliurarà la documentació de les activitats de formació transversal o genèrica.

XARXA ASSISTENCIAL
UNIVERSITÀRIA DE MANRESA
Dr. Joan Soler, 1-3 - 08243 Manresa

Tel. 93 875 93 00
Fax 93 873 62 04

althaia@althaia.cat
www.althaia.cat